

- культурології : зб. наук. статей. Мелітополь : Сана, 2006. Вип. XXII. С. 136-139.
3. Глущук^оТ.^оВ. Культуротворчі процеси в дитячому фортепіанному навчанні // *Еволюційні процеси в музичному мистецтві: від минулого до майбутнього (Київ-Донецьк)* : збірник наукових праць. К. : Муз. Україна, 2006. Вип. I. С. 235-242.
 4. Глущук^оТ.^оВ. Міжнародні конкурси в сучасному соціокультурному просторі України // *Духовна культура як домінанта українського життєтворення* : зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції. К. : ДАКККіМ, 2005. Ч. II. С. 52-55.
 5. Зінська^оТ. Особливості функціонування музичного виконавства в соціокультурному просторі України // *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку* : зб. наук. праць. Рівне : РДГУ, 2010. Вип. 16. С. 146-152.

Баленко Тетяна,
викладачка по класу бандури,
Полтавська міська школа мистецтв
«Мала академія мистецтв»
імені Р. Кириченко (м. Полтава)

ВИКОРИСТАННЯ МУЗИКОТЕРАПЕВТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ

***Анотація.** У статті висвітлено особливості соціально-педагогічної терапії дітей засобами музики, схарактеризовано поняття «музикотерапія», її методи і форми роботи, виявлено вплив музикотерапії на розвиток дітей.*

***Ключові слова:** соціально-педагогічна терапія, музикотерапія, соціалізація, діти раннього віку.*

***Постановка проблеми.** В умовах перебудови системи цінностей і духовних орієнтирів сучасного соціуму особливого значення набуває*

проблема адаптації особистості до особливостей сьогодення. Сучасний кризовий стан суспільства створює систему впливів, що перешкоджають ефективній самореалізації особистості, розкриттю її здібностей та обдарувань. Це збільшує потребу в розвитку різноманітних технологій соціально-педагогічної роботи, збагаченні методів і форм соціальної допомоги й підтримки різних верств населення.

Саме фхівець, опанувавши сучасну технологію соціально-терапевтичного впливу, здатний перебороти вузьке трактування причин соматичних і психічних недуг. Сприймаючи людину цілісно як індивідуальну самоцінність з її переживаннями, проблемами і труднощами, педагог має можливість творчо використовувати кращі, апробовані методи у своїй практиці, зробити терапевтичну допомогу більш діючою і гуманною.

Ступінь вивчення проблеми. Лікувальний вплив музики був відомий з найдавніших часів. Надалі спеціальні дослідження В. М. Бехтерева, І. М. Догеля, С. С. Корсакова, І. М. Сеченова, І. Р. Тарханова, Г. П. Шипуліна підтвердили, що музика позитивно впливає на такі системи організму людини, як серцево-судинна, нервова, дихальна. Б. М. Теплов і Л. С. Виготський випустили велику кількість робіт по музичній психології. Т. А. Добровольська, Л. М. Комісарова, І. Ю. Левченко, О. А. Медведєва приділили увагу музикотерапії серед інших арт-терапевтичних засобів впливу на розвиток і виховання дитини. Актуальними також на сьогодні є дослідження особливостей впливів на особистість та результативність вирішення соціально-педагогічних проблем різноманітними засобами соціально-педагогічної терапії, зокрема таких як музичне мистецтво.

Метою статті є виявлення впливу музикотерапевтичних технологій на процес соціалізації дітей раннього віку.

Виклад основного матеріалу. Слово «терапія» у перекладі з грецького означає «турбота, догляд, лікування». Як відомо, у медицині широко застосовуються різні види терапевтичного лікування: лікарські засоби, фізіотерапія, фітотерапія, мануальна терапія і багато чого іншого. Виходячи

зі змісту поняття «терапія», «соціальна терапія» означає лікування якихось соціальних явищ, відношень. Відповідно, поняття «соціально-педагогічна терапія» трактується як цілеспрямований процес практичного впливу педагога на конкретні форми проявів соціальних відносин або соціальних дій. Соціально-педагогічна терапія – це систематичні цілеспрямовані заходи з надання допомоги особі або групі осіб в питанні врегулювання відчуттів, імпульсів, думок, звертань і зняття психологічних симптомів, що викликають тривожність, дискомфорт у пацієнтів [2, с. 57]. Ще одне визначення соціально-педагогічної терапії пропонує І. Д. Зверева: «Соціально-педагогічна терапія – це форма втручання (інтервенції) в світ клієнта чи його оточення, орієнтована на допомогу клієнту через вплив на психічні та соматичні функції його організму» [3, с. 48].

Будь-який з методів терапевтичного впливу включає два компоненти: інтелектуальний, пов'язаний з інформаційним впливом слова, і емоційний – вираз обличчя, тембр та інтонації голосу, характер і особливості жестів соціального педагога. Музична терапія – один з найстарших методів впливу на психіку людини, що може застосовуватися в соціальній терапії. Даний метод активно використовується в корекції емоційних проблем, страхів, рухових і мовних розладів, відхилень у поведінці, при комунікативних проблемах. Групові, індивідуальні музикотерапевтичні заняття містять у собі, з урахуванням актуальної ситуації в групі, музичну тему, що викликає в слухачів переживання, пов'язані з їхнім минулим, сьогоденням і майбутнім. При роботі з дітьми і підлітками цей метод найбільш ефективний, якщо музичний твір виконує сам терапевт, тому що це сприяє виникненню обстановки спонтанної взаємодії, більшої автентичності, довірливості. Разом з тим, можливі тут і негативні моменти, – у дітей виникає підвищена тривожність, утомлюваність, дратівливість тощо. Складання музичної програми вимагає визначеної режисури, знання потреб, рівня культури дітей, що беруть участь у даній терапевтичній дії. Для деяких з них метод музичної терапії є важкою формою, особливо якщо дитина відчуває недостатність

музичної освіти чи не має музичного слуху [2, с. 19].

Методика групової музикотерапії отримала широке застосування на практиці. Найчастіше застосовують рецептивну музикотерапію з орієнтацією на комунікативні завдання.

Раннє спілкування з музикою, заняття основними видами музичної діяльності сприяють повноцінному психічному, фізичному та особистісному розвитку малюка. Встановлено, що музика впливає на багато сфер життєдіяльності людини через три основні чинники: вібраційний, фізіологічний і психічний. Звукові вібрації є стимулятором обмінних процесів в організмі на рівні клітини. Ці вібрації здатні змінювати різні функції організму (дихальну, рухову, серцево-судинну). Завдяки асоціативним зв'язкам, що виникають у процесі сприйняття і виконання музики, змінюється і психічний стан дитини. Саме в молодшому віці, коли дитяча психіка дуже гнучка й пластична, психологічна складова роботи музичного керівника найбільш ефективна [1, с. 115].

Музикотерапія дає можливість застосування музики в якості засобу, що забезпечує гармонізацію стану дитини: зняття напруги, стомлення, підвищення емоційного тону, корекцію відхилень в особистісному розвитку дитини та її психоемоційному стані, а також може за лічені хвилини зняти розумову втому, підбадьорити, розкріпачити, підвищити настрій, сконцентрувати увагу. У ранньому віці емоції відіграють чи не найважливішу роль у розвитку особистості. Тому необхідною умовою організації музичних занять з дітьми вважаємо атмосферу доброзичливості, створення для кожної дитини ситуації успіху. Це важливо не тільки для музичного розвитку дітей, а й для збереження і підтримки їх здоров'я. Особливу увагу на заняттях приділяють вихованню емоцій, розвитку виразності рухів, подоланню бар'єрів спілкування, створенню можливостей для емоційного самовираження. Заняття проводяться з урахуванням психологічних та індивідуальних особливостей дітей.

Висновки. Аналізуючи основи психокорекційної роботи з дітьми,

багато вчених відзначають, що в дитячому віці одним із найбільш ефективних методів є музикотерапія. Музикотерапія будується на підборі необхідного музичного матеріалу (мелодій, звуків тощо), за допомогою якого можна надавати позитивний вплив на людський організм, розвиток особистості в цілому. Це сприяє загальному оздоровленню, поліпшенню самопочуття, підняттю настрою, підвищенню працездатності дитини.

Список використаних джерел

1. Деркач О. О. Виховний потенціал артпедагогіки як об'єкт науково-педагогічної рефлексії // Простір арт-терапії: Мистецтво життя: Матеріали XII Міжнародної міждисциплінарної науковопрактичної конференції (м. Київ, 27-28 лютого 2015 р.) / За наук. Ред. А. П. Чуприкова, Л. А. Найдьоновой, О. А. Бреусенко-Кузнецова, О. Л. Вознесенської, О. М. Скнар. К. : Золоті ворота, 2015. С. 18-25.
2. Свистунова М. Різнокольорове дитинство. Ігротерапія, казкотерапія, ізотерапія, музикотерапія. К. : Форум», 2016. 192 с.
3. Шестирічки в школі: методич. реком. / упоряд. Т. Бишова, О. Кондратюк. К., 2004. С. 20.

Берюк Світлана,

викладачка-методистка вищої категорії
Полтавської міської школи мистецтв
«Мала академія мистецтв»

імені Раїси Кириченко,

Здоровило Надія,

викладачка-методистка вищої категорії
Полтавської міської школи мистецтв
«Мала академія мистецтв»

імені Раїси Кириченко, (м. °Полтава)

**НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «АНСАМБЛЕВЕ МУЗИКУВАННЯ»
У ШКОЛАХ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ**